

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskernes Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Roskildeegnens Slægtsforskerforening

Årsskrift 2015

28. årgang

Omslag:

Kirkerne i de sogne hvor "Stephan"-slægtens medlemmer boede (se side 23):

Øverst th.: Bjernede kirke (Sjællands eneste bevarede rundkirke)

Øverst tv.: Stenmagle kirke

Nederst th.: Kr. Flinterup kirke

Nederst tv.: Pedersborg kirke

Årsskrift 2015

28. årgang

Udgivet af: Roskildeegnens Slægtsforskerforening

Redaktion: Martin Bang Dahl

Copyright © 2015: Roskildeegnens Slægtsforskerforening

1. udgave, 1. oplag

ISBN 978-87-988682-5-5

ISSN 1603-1474

Enhver form for gengivelse fra dette skrift
må kun ske med angivelse af kilden.

Indhold

Der er mere mellem himmel og jord	5
<i>Henning Steen Christensen</i>	
Det fortalte faderen aldrig sin søn	7
<i>Ole Sylvester-Nielsen</i>	
Bager indebrændte i Jyllinge	17
<i>Ole Sylvester-Nielsen</i>	
Stephan-slægten	
- et slægtpuslespil fra Ringsted-Sorø egnen	23
<i>Martin Bang Dahl</i>	
Fra min fars skoletid	28
<i>Kit Bisgård</i>	
Årsberetning 2014-2015.....	30
<i>Hanne Rosenkilde Larsen</i>	
Bestyrelsen for Roskildeegnens Slægtsforskerforening.....	35

Der er mere mellem himmel og jord...

Af Henning Steen Christensen

En sen aften i marts 1998 sad jeg ved computeren og så ”TDC’s nyhedsgruppe” vedrørende genealogi – et forum for slægtsforskere.

Der var en person EH, som efterlyste skæbnerne for sin oldemor. Hans indlæg i ”nyhedsgruppen” tog udgangspunkt i hans farmor, som var født 1870 uden for ægteskab. Moderen (der altid er sikker) var Sidsel Christensdatter – en gårdmandsdatter fra V. Ulslev på Lolland. EH var ”næsten desperat”, fordi han ikke kunne finde Sidsels videre skæbne efter barnefødslen i 1870. Adskillige meter folketællingslister i lollandske sogne var gransket, men Sidsel var som sunket i jorden. Nu ville EH spørge i ”nyhedsgruppen”, om der var nogen, der kunne lede ham på sporet.

Det indlæg fangede straks min interesse, fordi min kone har en oldemor Johanne Cd. fra samme lokalitet, og jeg slog op på mine aneblade vedrørende gårdmanden. Ganske rigtigt er Sidsel en søster til Johanne, og via EH og min kones fælles tip-olde - altså gårdmandens - skifte kunne jeg se, at Sidsel var udvandret til USA via den korrespondance, der var i forbindelse med hendes faders død i 1895. Altså var der sket det, at Sidsel var rejst til USA uden hendes nye barn.

Fint. Glædesstrålende forsøgte jeg at besvare indlægget med oplysningerne via ”nyhedsgruppen”, men af een eller anden grund lykkedes det ikke at få svaret afsendt (formentlig p.g.a. manglende opsætning i computeren). Nå, men det var sent på aftenen, så jeg foretrak at vente til en af de næste dage for at give EH en direkte mail med oplysningerne.

NÆSTE DAG var jeg på Landsarkivet for Sjælland i København og havde en plads midt i læsesalen. Læsesalsbordene er indrettet således, at der er 6 ved hvert bord - 3 pladser på hver side. Jeg havde en midterplads. Op ad formiddagen ville jeg holde pause fra læse/skriveriet og rejste

mig for at gå. Mit blik strejfede tilfældigt sidemandens papirer og der stod med store bogstaver ”SIDSEL CHRISTENSDATTER, V.Ulslev” på et stykke papir. Jeg kunne ikke tillade mig at læse i papirerne, selvom sidemanden ikke var tilstede ved sin plads. Men – jf. ovenfor – så var jeg rimeligt opdateret på personen.

Da vi lidt senere mødtes ved bordet, spurgte jeg om hans navn var EH ? Nej det var det ikke, men EH var hans broder, som boede i Aarhus. Hans navn var AH, og han var i gang med at gennemgå arkivalier for at finde Sidsel Cd. EH var den egentlige slægtsforsker. AH var kun hjælper i henseende til at læse arkivalierne, fordi han boede i nærheden af hovedstaden

”...kom lige med udenfor læsesalen – jeg kan fortælle dig noget vigtigt!” Og så kunne jeg fortælle om forrige aftenes tildragelser og mine undersøgelser vedrørende hans oldemor. Vi rekvirerede straks de relevante arkivalier, så han ved selvsyn kunne få bekræftet mine oplysninger.

AH blev glad for at blive ledt på dette spor – både på egne og broderens vegne. Og senere har jeg udvekslet slægtsoplysninger med EH.

Hvad er det der bringer os til at sidde ved siden af hinanden ud af 70 pladser på landsarkivets læsesal lige præcis den dag?

Der må være mere mellem himmel og jord !!

Det fortalte faderen aldrig sin søn

Af Ole Sylvester-Nielsen

En mand jeg kender er begyndt at slægtsforske. Da han finder sin faders dåb i kirkebogen opdager han til sin forbavselse af faderen er adopteret, noget vedkommende aldrig havde hørt noget om.

I kirkebogen for Skt. Matthæus kirke 1915–1924 fødte mandkøn står:

Født 23. Maj 1923 i Øhlenschldg. 74 II døbt 1. Juli 1923

Gunnar Emil Korf Jørgensen, Ugift (Skt. Matth.sogn14.8.05),
Karen Johanne Korf, 17 Aar

Adt. i henh. Til klg. Bevill. af 23.12.31 af Bryggeriarbejder Harald Jørgensen og Hustru Ida Marie Johansen, Sommerstedgade 34 st.

Faddere: Fru Marie Rasmussen Øhlenschgd. 74, Bryggeriarbejder Harald Jørgensen, Saxogade 45, Bryggeriarbejder Kristen Kristensen Øhlenschgd. 74

Anmærkninger: Ind A. Petersen 10 M Esrum Kloster.

For at få oplysning om adoptionen, spurgte han mig om jeg ville hjælpe ham med at finde papirer om sagen. På Rigsarkivet er der mange dokumenter om adoptionen på Daisy, og så bestilte jeg:

Københavns Overpræsidium Familieretlige sager i København

OJ – Journal 1923 – 1923 opslag 342 OJ 2600/31 og

OJ – Journal 1931 – 1931 opslag 289 OJ 2600/ 23

Vi mødtes på Rigsarkivet og læste de mange dokumenter. De gav et godt indblik i hele adoptionssagen med beskrivelse både forældrene og adoptionsforældrene.

Moderen var kun 17 år da hun fik barnet og begge hendes forældre var døde, og hun søgte derfor hjælp hos et ægtepar hun kendte godt. De tog drengen i pleje og aftalte at de adopterede drengen og samtidig modtager bidrag fra faderen. I efteråret 1923 fik ægteparret og moderen hjælp af *Foreningen til Hjælp for ulykkeligt stillede Mødre* til at skrive ansøgningen om adoption og søge om fritagelse for gebyr, der kræves mange attester med oplysninger om ægteparret: De skulle oplyse om

hvor og hvornår de er født, deres forældre, hvor de har arbejdet fra de var 14 år til nu, er de straffede, samt deres løn i 1923, samt en del mere.

Ægteparret bliver godkendt til at adoptere drengen, men barnefaderen som nu er flyttet fra Esrum til Tommerup på Fyn, vil ikke betale børnebidrag hvis drengen bliver adopteret. Han giver som begrundelse at han havde tilbudt at gift sig med barnemoderen og foreslår til gengæld at han indbetaler 1000 kr. til Overformynderiet og at ægteparret kunne få renterne indtil drengen er myndig.

Ansøgningen om adoption bliver trukket tilbage fordi ægteparret mente de ikke kunne undvære pengene. Drengen bliver hos dem og de får en plejetilladelse i februar 1924 og de får børnebidraget fra faderen.

I 1931 vil Karen Marie Korf giftes med en anden mand end barnefaderen. Ægteparret Jørgensen er blevet meget glad for drengen og spørger igen drengens forældre om de må adoptere ham, denne gang giver både moderen og faderen tilladelse til adoption - barnefaderen dog på den betingelse at han kun skal betale barnepenge til drengen bliver 14 år. Dette bliver godkendt og samtidig får adoptivforældrene lov til skifte drengens efternavn fra Korf til deres familienavn Jørgensen.

Igen skal ægteparret give alle de mange oplysninger om deres liv. Det er rigtig interessant med de mange oplysninger. Det giver et indblik almindelige menneskers liv på den tid.

Jeg har samlet nogle af oplysningerne både fra sagen i 1923 og i 1931, det er ikke alle oplysninger der kommer med i begge år.

København den 20. Oktober 1923:

Bryggeriarbejder Harald Emil Jørgensen og Hustru Ida Marie født Johansen ansøger om Bevilling til at adoptere Drengbarnet Gunnar Emil Korf.

Til Kongen

Underskrevne Ægtefæller der ikke har andre Livsarvinger, end en Datter 14 Aar tillader os herved allerunderdanigst at ansøge om Bevilling til at adoptere Drengbarnet Gunnar Emil Korf, der er født den 23. Maj 1923 uden for Ægteskab af Forældrene Peder Laurits Jensen og Karen Johanne Korf.

Da vi har taget ham til os i Barns Sted er det vort Ønske at adoptere ham saaledes, at han fører vort Efternavn Jørgensen i Stedet for Korf og

tager Arv efter os, i det Omfang Lovgivningen hjemler, dog forbeholder vi os at disponere over vore Efterladenskaber ved Testamente saaledes vi maatte finde for godt. Der ydes intet Vederlag til Adoptionen, dog forbeholder vi os Ret til Alimentations Bidraget.

Paa Grund af vor Uformuenhed i.f. vedlagte Rodemester attest ansøger vi om, at Bevillingen maa meddeles os uden Gebyr.

Vi vedlægger:

- 1. Erklæring fra Barnets Moder om, at hun samtykker i Adoptionen.*
- 2. Ansøgerens Daabsattest.*
- 3. Ansøgerindens Daabsattest.*
- 4. Vielsesattest*
- 5. Vandelsattest for os, samt*
- 6. Barnets Daabsattest*
- 7. Rodemesterattest*
- 8. Barnemoderens Daabsattest.*

Allerunderdanigst

Navn: Harald Emil Jørgensen

Navn: Ida Marie Jørgensen

Bopæl: Saxogade 45 b III th.

Københavns Politi Station No. 5

Begge Ansøgerne P.E.Rg.O.

Rapport

Fredagen den 9. November 1923

Ang. Ansøgning om Adoption

I Anledning af hos lagte Ansøgning med seneste Paategning af 8. ds. fra Københavns Overpræsidium (9 Bilag) hvori Ægtefællerne Bryggeriarbejder

Harald Emil Jørgensen og Hustru *Ida Marie født Johansen*

Ansøger om Bevilling til at adoptere et af ugift *Karen Johanne Korf* uden for Ægteskab født Drengsbarn

Gunnar Emil Korf, født i København d. 23. Maj 1923

mødte Ansøgerne efter Anmodning i Dag her paa Stationen.

Først fremstod Manden og opgav sit fulde Navn. Som anført født i Gentofte Sogn Københavns Amt d. 9. Oktober 1890, døbt i Gentofte Kirke, konfirmeret i Matthæus Kirke her i Staden. Søn af nulevende Forældre Beslagsmed Niels Jensen og dennes Hustru Anna Christine

Margrethe f. Gabrielsen, der er bosiddende i Estlandsgade 1 4. sal, hos hvem han er opdraget og var til Huse til sit 26. Aar. Siden den Tid har han boet paa sin nuværende Bopæl, Saxogade Nr. 45 3. Sal th Opg. B Efter sin Konfirmation kom han i Blikkenslagerlære hos Firmaet Ingeniør Viggo Jensen, Vesterbro Torv Nr. 55. Ansøgeren blev imidlertid ikke udlært. idet Firmaet gik fallit efter 2 Aars Forløb. Han arbejdede derefter i ca. 1 Aar paa Kroneølbryggeriet paa Vodrofsvej Nr. 25, dernæst hos Restauratør Rostrop Refshaleøen i ca. 2 Aar. Ernærede sig derefter ved tilfældigt Arbejde her i Staden indtil i Foraaret 1919, da han fik Arbejde paa Carlsberg Bryggeri, hvor han siden har været beskæftiget.

Aftjente i Tiden fra den 15/10 – 1912 til den 21/4 – 1913 sin Værnepligt som Kystartillerist ved 1. Kystartilleribataillons 1. Komp. under Nr. 509

Blev i Aaret 1920 viet i Matthæus Kirken her i Staden til fraskilt Ida Marie Rifdal født Johansson, med hvem han siden har samlevet. Der er ikke avlet Børn i Ægteskabet og han har ej heller Børn at alimentere til uden for Ægteskab. Hustruen har derimod avlet et Barn, der er 15 Aar gl. i første Ægteskab. Dette Barn opholder sig i Hjemmet.

Nægter sig tiltalt eller straffet udover 5 Dags mørk Arrest, som Soldat for at være bortgaaet fra sin Afdeling. Han vil ikke have nydt Fattighjælp under nogen som helst Form. Han opgiver sin ugentlige Fortjeneste til 60 Kr. og 66 Øre plus 5 a 6 Kroner i Overarbejdspenge. Han beboer en 2 Værelses Lejlighed i Saxogade Nr. 45 3. S th. Opg. B og betaler i mdl. Leje 28 Kr. og 50 Øre.

Ejer hverken Formue eller Gæld. Han er for Aaret 1922 ansat i Skat af en Indtægt stor 5000 Kr.

Derefter fremstod Hustruen og afgav sit fulde Navn som anført. Født den 26.3.1887 paa den kgl. Fødselsstiftelse i København, døbt samme Sted, konfirmeret i Matthæus Kirken her i Staden. Datter af afdøde Forældre Garveriarbejder Sven Aron Johansson og Hustru Christine født Møller, der var bosiddende her i Staden i Istedgade, hos hvem hun er opdraget og var til Huse til sit 16. Aar. Tjente derefter som Husassistent her i Staden i 2 Aar, hvorefter hun lærte Linnedrejning og ernærede sig ved Syning i 1 Aar. Arbejdede dernæst paa Kronebryggeriet Vodroffvej Nr. 25 i 6 Aar.

Blev i Aaret 1911 viet i Krist Kirken her i Staden til Bryggeriarbejder Aage Rifdal, med hvem hun samlevede til de i September Maaned 1916 blev separerede (skilt i Aaret 1919).

I Ægteskabet er avlet 2 Børn, Elly Alma Dagny Rifdal, født i København den 9.10.1908, som opholder sig hos Ansøgerne og Drengen Victor Holger Henning Rifdal, født i Købehavn den 28.1.1912 som opholder sig hos Faderen, der har Forældremyndigheden over ham. Desforuden har Ansøgerinden den 18.9.1907 født i Drengébarn uden for Ægteskab. Dette Barn døde, da det var 6 Aar gl.

I Tiden fra hun blev separeret og indtil hun blev gift med Ansøgeren, ernærede hun sig og Barnet ved Syning i Hjemmet fra Firmaet Grøn & Søn, Holmens Kanal Nr. 7.

Ansøgerindens fraskilte Mand har ikke alimenteret hverken til hende eller til Barnet.

Blev i Aaret 1920 viet i Matthæus Kirke her i Staden til Ansøgeren med hvem hun siden har samlevet, der er ikke avlet Børn i dette Ægteskab.

Nægter sig tiltalt eller straffet og vil ikke have nydt Fattighjælp under nogen Form

Med Hensyn til Adoptionens Indledning og Bevæggrundene forklarede begge Ansøgerne overensstemmende, at de har kendt Barnemoderen i længere Tid (Ansøgerne i de sidste 7 Aar). Ansøgerinden siden Barnemoderen var 5 Aar gl.

Da denne havde født Barnet kom hun i Besøg hos Ansøgerne, og da Barnemoderen, hvis Forældre er døde, saa hun er uden Hjem eller Hjælp, var meget nedtrykt, blev Ansøgerne enige om at tage Barnet til sig for Barnefaderens Bidrag, paa Betingelse af, at de senere fik Tilladelse til at adoptere det. Barnemoderen og Ansøgerne henvendte sig derefter til *Foreningen til Hjælp for ulykkeligt stillede Mødre*, Kontor Hauserplads 7, der har ordnet alt med Hensyn til Adoptionen og der har ikke været anden Mellemværende. Der er ikke og skal ikke betales for Pleje eller Adoption udover Barnefaderens Bidrag, 162 Kr. halvårlig, som de forbeholder sig Ret til.

De modtog Barnet den 22. Juli dette Aar og Barnet har siden været til Huse hos dem.

De er nu kommet til at holde af Barnet, som om det var deres eget og vil ikke kunne undvære det. Det er Ansøgenes Ønske at adoptere Barnet saaledes, at det i et og alt tager Arv efter dem som ægte Barn, samt at Barnet herefter fører Efternavnet ” Jørgensen” i Stedet for ”Korf”. De forbeholder sig dog Ret til ved Testamente at disponer frit over deres Ejendele.

Derefter mødte Barnemoderen og opgav sit fulde Navn.

Karen Johanne Korf

født i København den 14.8.1905 boende St. Markus Alle Nr. 3 Mez hos Fabrikant Andersen.

Med Hensyn til Adoptionens Indledning og Bevæggrundene forklare Barnemoderen i overensstemmende med Ansøgerne, at hun nogle Dage efter at have født Barnet var paa Besøg hos Ansøgerne, hvem hun har kendt i flere Aar. De blev da enige om, at Ansøgerne skulde adoptere Barnet for Faderens Bidrag, hvorefter de ca. 14 Dage efter henvendte sig til *Foreningen for ulykkeligt stillede Mødre* Hausesplads 7, der har ordnet alt med Hensyn til Adoptionen, og der har ikke været anden Mellemværende.

Barnefaderen er dømt til at svare 162 Kroner halvaarligt i Bidrag til Barnet. Dette Bidrag forbeholder Ansøgerne sig Ret til, men udover dette skal der ikke betales noget for Pleje eller Adoption.

Hun giver uigenkaldelig Afkald paa alle de som Moder til det i Sagen omhandlede Barn tilkommende Rettigheder og samtykker i at Ansøgenes adopterer Barnet, samt at dette herefter fører Efternavnet Jørgensen i Stedet for Korf. Barnemoderen har ikke født andre end det i Sagen omhandlede Barn.

Attestanten Bryggeriarbejder Christian Poulsen Christensen

Oehlensschlægersgade Nr. 74 2. sal har vedkendt sig sin Underskrift paa hoslagte Vandelsattest samt forklaret, at han har kendt Ansøgerne i de sidste 15 Aar. Bekendtskabet hidrører fra at Kpl. og Ansøgeren daglig arbejdede sammen paa Kroneølbryggeriet, Vodroffsvej Nr. 25 i 1 Aar, vistnok i 1906 eller 07 ligesom han daglig har arbejdet sammen med Ansøgerinden samme Sted i Tiden fra 1906 til Novbr. 1911. de har siden dens Tid stadig kommen sammen i hinandens Hjem og Kpt. har fulgt deres Færd saa nøje, at han kan indestaa for at de

er hæderlige og retskafne Mennesker. Manden er absolut ædruelig og paalidelig. Hustruen er en sædelig og proper Kvinde. Forholdet mellem Ægtefællerne er godt og Kpt. ved at begge Ansøgerne er meget glade ved Barnet og i den Tid de har haft det, har de behandlet det over al Maade godt. Kpt. fornemmer tillige at Ansøgerne har god Evne til at give Barnet en god Opdragelse.

Attestanten Jacob Edvard Vitur Nielsen

Saxogade Nr. 40 St. har vedkendt sig sin Underskrift paa Vandelsattesten samt forklaret at han har kendt Ansøgeren i de sidste 6 Aar og Ansøgerinden i de sidste 10 Aar. Bekendtskabet hidrører fra at Ansøgerne saa godt som daglig har været Kunder i Kpt. Forretning, ligesom han daglig har set og talt med dem paa Gaden. Han har ikke kommet sammen med Ansøgerne i deres Hjem; Kpt. omtaler Ansøgerne som stræbsomme, hæderlige Folk, om hvem han intet ufordelagtigt ved at sige. Manden er ædruelig og paalidelig. Hustruen er en sjælden proper og flittig Kvinde, der indtil hun fik Adoptivbarnet til Huse har syet i Hjemmet for Forretningen og Kpt. har daglig haft Lejlighed til at se Ansøgenes Datter altid har været holdt ualmindelig proper og velklædt, ligesom Barnet er velopdragen, det er en Udtagelse der i Kvarteret, men Moderen har altid sørget for at holde Barnet borte fra de daarlige Elementer.

Kpt. ser ofte Ansøgerinden kører ud med Adoptionsbarnet, og han er sikker paa at Barnet vil faa det godt hos dem. Han tror tillige at Ansøgerne har god Evne til at give Barnet en god Opdragelse. Ingen af Attestanterne er i Slægt med Ansøgerne.

Ejendommens Vicevært kan ikke udtale sig om Ansøgerne, da han for nogle Dage siden er tilflyttet Ejendommen.

Jeg har derefter henvendt mig til Ansøgenes Nabo, Fængselsbetjent Thomsens Hustru Edith der paa Anledning forklarede, at hun har boet Dør om Dør med Ansøgerne i de sidste 4 Aar. Hun omtaler Ansøgerne som flinke og agtværdige Folk. Hustruen er renlig og sædelig, Manden stræbsom og ædruelig. Forholdet imellem Ægtefælderne er godt og Kptd. ved at Ansøgerne er meget glade ved Barnet og behandler dette med Kærlighed og Omhu. Kptd. føler sig overbevist om at Barnet trygt

kan betros Ansøgerne, der kun har et Barn som er velopdragen og har været behandlet godt. Hun fornemmer tillige at Ansøgerne har Evne til at give Barnet en efter deres Forhold god Opdragelse.

Undertegnede har taget Hjemmet og Barnet i Øjesyn. Hjemmet var velmøbleret og der var propert og rent overalt. Barnet saa sundt og velplejet ud, var rent og ordentlig klædt; ligesom Barnets Sengetøj var rent og godt. Ansøgerne gjorde et godt Indtryk og var tilsyneladende glade ved Barnet. Saavidt undertegnede kan skønne, kan der ikke være noget til Hinder for at betro Barnet i Adoption.

Ansøgerne ses ikke indført i P.E. Rg. og er ikke Stationen ufordelagtig bekendt.

I 1931 er Harald Emil Jørgensen og hustru flyttet fra 3 sal i et baghus i Saxogade til en bedre lejlighed i Sommerstedgade nr. 34 Stuen t.v., De søger igen om adoption denne gang med hjælp fra:

Studentersamfundets Retshjælp for ubemidlede

Uddrag af politirapport i 10. oktober 1931

Undertegnede har i dag taget Andragernes Lejlighed i Øjesyn. Den bestaar af 2 Værelser, hvortil hører Køkken og Korridor. Lejligheden, der ligger i Stueetagen, er stor og rummelig, temmelig lys og luftig, solidt og pænt møbleret, ligesom der hersker Orden og Renlighed overalt.

Plejebarnet, der var til Stede i Lejligheden, gjorde Indtryk af at være sund og rask, han var velklædt, pæn og ordentlig i Tøjet, og tilsyneladende holder han meget af begge Plejeforældrene. Lejligheden beboes af Andragerne, Andragerindens 23. aarige Datter og Plejebarnet.

Svendsen I.B. 154

Viceværten for Ejendommen Sommerstedgade Nr. 34, H. P. Svendsen, Dybølsgade Nr. 20 – 1 Sal, og Husbestyrerinde Frk. Rasmussen s. Sted 1. Sal forklarer begge overensstemmende, at de har kendt Andragerne i de ca. 1 ½ Aar de har boet i Ejendommen. De omtaler Andragerne som agtværdige og hæderlige Menneske, der i enhver Henseende behandler Deres Plejebarn godt, ligesom der i Hjemmet altid hersker mønsterværdig Orden og Renlighed.

Svendsen I.B. 154

Barnefaderen Gaardejer Peter Laurits Jensen, bor ” Lykkens Prøve” pr. Holmstrup, Fyn, og han er saaledes ikke afhørt i Sagen.

Svendsen I.B. 154

Han foreviste Huslejekvittering for Oktober Maaned d. Aar, hvoraf fremgik, at han betaler i maanedlig Husleje 40 Kroner 75 Øre.

Ligeledes fremviste han Skattebillet for Aaret 1931 – 32 hvorefter han i aarlig Skat betaler 239 Kroner 20 Øre.

Han opgiver sin aarlige Indtægt til i alt 3142 Kroner, og han foreviste herfor Dokumentation udstedt af Bryggeriet Carlsbergs Kontor.

Oplæst. Vedtaget.

Kont. den 16. Oktober 1931.

Angaaende Uoverensstemmelse mellem Skattevæsenets Paategning vedrørende Andragerens skattepligtige Indkomst for Aar 1930, Kr. 4930, og Andragerens Opgivende af sin aarlige Indtægt samme Aar, Kr. 3142, har jeg i Dag henvendt mig til Andrageren, der, foreholdt Sagen, forklarede, at han ved en Fejltagelse har forvist Bevis for sin Indtægt fra Carlberg Bryggerierne for Aaret 1929, der udviste Kr. 3142. Han fremviste derefter Bevis for Indtægtens Størrelse for Aaret 1930, der udviste Kr. 3710.

Yderligere forklarede han, at hans Hustru i flere Aar indtil den 21. Marts d. Aar har været beskæftiget som Syerske for A/S M. S. Grøn & Søn, Holmens Kanal Nr. 7, hvor hun for Aaret 1930 har haft en Indtægt af 1500 Kroner. Naar Andrageren ikke har opgivet Hustruens Indkomst skyldes det, at hun ikke mere har nogen Beskæftigelse.

Svendsen I.B. 154

Kontinueret den 17. Oktober 1931

Undertegnede har i Dag henvendt mig til A/S M. E. Grøn & Søn hvor jeg paa Forespørgsel fik oplyst, at Andragerinden for Aaret 1930 har faaet udbetalt 1583 Kr. 31 Øre.

Andragernes samlede Indkomst for Aaret 1930 udgør saaledes i alt 5293 Kroner 31 Øre.

2 Indtægtsbeviser for Andragernes samlede Indtægt for Aaret 1930 følger hoslagt Sagen.

Svendsen I.B. 154

Andragerinden *Er ikke kendt af Sædelighedspolitiet*. Københavns Politi.
3 die Politiinspektorat.

Lidt om de biologiske forældre

Ved folketællingen i 1921 er de begge ansat hos Skovkassere for Kronborg Skove Schlichetrul i Esrum Kloster. Karen Korf som husassistent og Peter L. Jensen som kusk, Karen fortsætter som husassistent samme sted, medens Peter skifter arbejde og bliver tjenestekarl på en gård i Plejelt ca. 3 km. fra Esrum, hvor han også er da Karen bliver gravid i efteråret 1922.

Faderen Peter L. Jensen flytter i efteråret 1924 til Tommerup sogn på Fyn, hvor han bliver gårdbestyrer på gården Kildeberggaard, men han er der ikke længe, for ved folketællingen i 1925 er han tjenestekarl på en gård i Ravnebjerg i Sanderum sogn. Her møder han *Catherine Sofie Madsen*. Hun er søster til gårdens ejer Jens Madsen.

Peter L. Jensen og Catherine Sofie Madsen bliver viet på Odense rådhus d. 29. januar 1926 og bosætter sig på gården Lykkens Prøve i Højme Mark, Sanderum sogn

De får 3 drenge: Albert Jensen i 1927, Herlev Jensen i 1929 og Aksel Jensen i 1932. Det sidste spor jeg har af familien er ved Aksel Jensens konfirmation i 1947, da bor de stadig på Højme Mark. Længere kan jeg ikke komme i Sanderum kirkebog, den er kun tilgængelig til december 1969.

Moderen Karen Korf arbejder som husassistent forskellige steder i København inden hun bliver gift. Karen blev viet i Skt. Matthæus kirke 15.11.1931:

Ejnar Thorvald Koch, Ungkarl, Sømand, Søn af Skomager Rasmus Kok og Hustru Henriette Therkildsen, født i Birket Sogn 5. Juli 1900 døbt 16. September 1900.

Karen Johanne Korf, Ungpige, Husassistent, Datter af Arbejdsmand Karl Peter Korf og Hustru Anna Margrethe Rasmussen, født i Sct. Matthæus Sogn 14. August 1905, døbt 24. September 1905.

Forlover: Sadelmager August Rasmussen, Øragervej, Hvidovre og Isværksarbejder Kristen Christensen, Ochlerschlägersgade 74.

Her stopper mine undersøgelser, min bekendt forsker selv videre efter dem bl.a. ved hjælp af folkeregisteret.

Bager indebrændte i Jyllinge

Af Ole Sylvester-Nielsen

Jeg har en tip 4 oldefader, Lars Davidsen, gårdmand i Kongen Lyngby, og ham ville jeg lave et efterslægtstræ af. Under dette arbejde fandt jeg en tragisk hændelse. Lars Davidsens oldebarn, Marie Cecilia Thomasen, var gift med Anders Nielsen, bager i Jyllinge, og han indebrændte i sit hus fordi han ville redde indbo og klæder.

I Jyllinge kirkebog stod der:

Død 15. april 1855 begravet 21. april 1855 Anders Nielsen 36 år Bager i Jyllinge *indebrændte*.

For at få mere at vide om den sag gik jeg først på Roskilde bibliotek og søgte i Roskilde Tidende tirsdag den 17. april 1855 men der stod kun: *Roskilde. Efter forlydende skal Natten mellem sidstafvigte Løverdag og Søndag et Bagersted være afbrændt i Landsbyen Jyllinge, hvorved det sørgelige Tilfælde indtraf, at Bageren og en Pige indebrændte.*

Fordi mænd og kvinder i kirkebogen står hver for sig havde jeg ikke set pigens begravelse første gang, men fandt dette senere: Død den 15. april begravet den 20. april Kirsten Sørensdatter er 23 år tjenestepige hos bageren begravet den 20. april på Gundsømagle kirkegård *indebrændte*.

På Rigsarkivet fandt jeg mange oplysninger om denne sag. Jyllinge hørte dengang under Lejre herred.

I Lejre herreds politiprotokollen var der en grundig afhøring om branden. Den 16. april 1855 blev på Lejre herreds kontor afholdt politiforhør, hvor vidner til branden var indkaldt og afgav forklaring hvad de havde oplevet.

Forhørsdommeren havde dagen før været på brandstedet. Han havde fået oplyst at bygningen, der var brændt, havde Anders Nielsen fået opført for nogle år siden. Der havde været bolig i den ende og bageri i den anden ende. Ilden var udbrudt et par timer efter midnat og Anders Nielsen var den første der opdage ilden. Han havde været inde i den brændende bygning flere gang, og han var inde i bygningen da taget faldt ned. Ved rydningen af grunden blev ligene af Anders Nielsen og

hans tjenestepige fundet liggende ved siden af hinanden, der hvor der havde været udsalg af brød, bag disken nær køkkenskorstenen.

Den første, der afgav forklaring, var bagersvenden *Christian Hilkjær*. Han havde i over et år arbejdet for Anders Nielsen. Han havde sovelejlighed i et udhus, der ligger i nærheden af hvor stuehuset stod.

Omkring klokken 2 var han vågnet og bemærkede fra sin seng et lysskær udenfor. Han stod straks op og løb hen til døren, der fører ud i gården, hvor han så Anders Nielsen i døren til stuehuset. Anders råber at der var ild og bad Christian om at hjælpe med at redde indbo og dyr. Christian Hilkjær råbte straks til de andre folk, som alle lå i det samme kammer som ham, nemlig bagerkarlen Hans Christian Nielsen, og karlene Niels Hansen og Niels Davidsen. De hjalp med at redde bohaverne m.m.

Anders Nielsen kom ud med sin kone og sine børn, Hans Christian Nielsen tog børnene og bar dem over til husmand Peder Jørgensens hus, men da dette var udsat for fare, fik konen børnene over til spækhøker Jens Christensen, og først noget senere gik hun tilbage til brandstedet.

Christian Hilkjær antager at han og Anders Nielsen var ca. 7 gange i huset. Sidste gang kom Anders inde i det daglige værelse på den sønder side af forstuen. Han kom fra det tilstødende værelse med noget tøj og bad Christian bære det ud, og han gik vistnok tilbage i værelset. Christian ville ud gennem forstuen, men han måtte gå tilbage på grund af stærk røg og ild. Han råbte til Anders om at komme ud, det var blevet for farligt. Christian valgte at springe ud af det midterste vindue i dagligstuen. Han løb derefter om på den anden side af bygningen for at få Anders ud den vej. Bagerkarlen Hans Christian var også inde i et af værelserne og han sprang ud af et vindue kort før taget faldt ned, men Anders Nielsen nåede ikke at komme ud.

Niels Hansen og *Niels Davidsen*, der begge arbejdede i Jyllinge bageri, fortalte at de var blevet vækket ved Hilkjærs råb om brand. Da de kom udenfor råbte Anders Nielsen at de skulle slippe kreaturerne ud, Anders havde nemlig 2 køer, 3 heste og 4 svin. De fik køerne og hestene ud, men svinene indebrændte fordi ilden bredte sig meget hurtigt og taget faldt ned.

Gårdmand i Jyllinge, *Jørgen Pedersen*, brandfoged for Jyllinge sogn, forklarede at han i går nat omkring klokken 2 var blevet vækket

af sin broder, husmand Jens Pedersen, med underretning om at der var ild i Anders Niensens bageri. Jørgen Pedersen stod straks op slog alarm og ilede til brandstedet. Da var hele huset omspændt af ild, men taget var endnu ikke sunket sammen.

Vinden var i vest og ret kraftig og der fløj gnister over mod præstegården. Det havde regnet om aftenen, så taget var stadig vådt. Præstens karl, Anders Hansen, var allerede oppe på taget for at slukke gløder. Jørgen Pedersen sørgede for at der var flere folk på tagene med vandspande, således at tagene blev holdt våde. Hvis præstegården var blevet antændt ville ilden sikker spredes til andre huse i byen.

Hvordan er branden opstået?

Hilkjær, der stod på god fod med Anders Nielsen, hvis hustrus søster er gift med Hilkjærs broder, forklarede at Anders Nielsen stod sig vel med folk og Hilkjær var sikker på at ilden ikke var påsat. Derimod kan det tænkes, at der i forbindelsen med udfejningen af bageovnen lørdag aften var fløjet nogle gnister over i noget trasket brænde, der var blevet tilovers fra dagens baging, hvor det havde ligget og ulmet i længere tid ud nogen har opdaget det. Brændet lå i nærheden af den fyrretræsreol, hvor brødet bliver lagt indtil det bliver leveret gennem en trælem i væggen, indtil udsalgssted i forstuen. En anden mulighed kan være at pigen, Kirsten, som hun ofte har gjort, har hentet ild fra kulhullet under bagerovnen i en åben ildskuffe og da har tabt en gnist.

Tjenestepigen Kirsten Sørensen havde sit kammer i den vestre side af huset ud mod stranden. Hun var blevet vækket og var kommet ud. Hilkjær havde hørte at hun jamrede sig over at hendes kiste var derinde. Hun har muligvis forsøgt at komme op på loftet efter den, men på grund af røg og ild har hun ikke kunne komme ud. Hilkjær og de andre folk havde ikke hørt Anders eller pigen jamre og formoder at de begge var omkommet ved kvælning.

Den 18. april afgav *ungkarl Ole Nielsen* af Jyllinge forklaring. Hans afdøde broder bager Anders Niensens enke, der i dag var tilsagt til møde, er sengeliggende og kan ikke forlade hjemmet. Han afgiver derfor hendes forklaring: Anders Nielsen var vågnet ved lyden af høje brag fra ilden. Han gik gennem et værelse til butikken og så at der var

ild bag døren til bageriet. Han ilede tilbage og fik hustruen og deres 2 børn på 3 og 1 år udenfor.

Ved hjælp af bagersvend Hilkjær og de øvrige folk fik Anders reddet sine kreaturer og de fleste af deres sengeklæder. Derimod fik han ikke reddet sine bageredskaber.

Da huset hvor Oles svigerinde var søgt med børnene blev udsat for fare, søgte svigerinden ned til Ole Niensens broders (Frederik Nielsen), bolig ved stranden hvor hun forblev og så og hørte således ikke noget til hendes mand før hun erfarede at han var omkommet ved at taget var faldet ned over ham og pigen Kirsten Sørensen.

Ole Nielsen fortalte at hans broder, Anders Nielsen, havde forsikret sit bohaves med kreaturer, sæd og inventar hos: Brandforsikringsforeningen for de mindre landejendomme på Holbæk amt for hen ved 1500 Rd. Det bohaves der blev reddet ud af huset er af vurderingsmænd fra forsikringsforeningen vurderet til 648 rdl. Dertil kommer 94 rdl. i sølv og kobbermønter: Enken opgav at i en tegnebog, der lå i chatollet skulle være hen ved et par hundrede rigsdaler. Anders Nielsen havde sandsynligvis taget tegnebogen til sig samtidig med at han reddede skuffen med mønter. De mange penge i tegnebogen passer godt med Hilkjærs forklaring om, at han ofte havde set Anders Nielsen betale bønderne kontant når han købte korn af dem, og han havde tit mange penge liggende hjemme.

Ole Nielsen, der er bosat i Jyllinge, oplyste at han den nat ulykken skete havde været på besøg hos sin søster i Bregnerød, Farum sogn.

Den 9. maj blev politiretten sat på herredets kontor. Der er anmeldt at: *Husfæster Lars Nielsen af Jyllinge under ildebranden den 15. maj, hvor bager Niensens hus nedbrændte, skulle have omkastet 2 bistader, der stod i Anders Niensens have.*

Lars Nielsen nægter at have omkastet bistaderne, men fordi folk havde råbt at bistaderne skulle flyttes. De stod i haven ud mod vejen. På den anden side af vejen ligger Jyllinge præstegård - det ville være uheldigt hvis der gik ild i halmhattene. Lars Nielsen havde sprunget igennem et hul i hegnet og havde rykket det bånd over, som holdt halmhatten på staden, men om selve bistaden måske var væltet ned fra bænken, det havde han ikke bemærket. Lars Nielsen var blevet vækket af sin hund, der var inde i stuen hos ham. Den gøede ved det spektakel,

der kom fra gaden. Han stod op og gik straks til brandstedet. Da var taget allerede faldet, og der var mange folk på stedet. Husmændene Lars Clausen og Morten Jacobsen opfordrede ham til at hjælpe med at bære husmand Peder Jørgensens bohave ud. Det gjorde han og først derefter havde han gået til bistaderne.

Den. 19. maj afgav *Anders Pedersen* 18 år gl. i tjeneste hos gårdmand Jørgen Larsen forklaring:

Han havde set Lars Nielsen springe ind over gærden til bistaderne. Han siger at Lars Nielsen give staderne et skub så de faldt ned af bænken. Han så derefter ikke mere fordi han havde holdt hovedet på hans husbondes heste, da de var urolige på grund af ilden, medens Jørgen Larsens karl stod på vognen med vandtønden. Anders Pedersen så således ikke at Lars kastede hatten af staderne og over gærden til naboen Ole Pedersen.

Der var flere som afgav forklaring, men det var uklart præcis hvad Lars Nielsen gjorde ved bistaderne. Bierne er tilsyneladende døde eller fløjet væk, og han bliver ikke straffet i den sag.

Denne sag om bistaderne givet et godt indblik i hvad der sker når der er ildebrand i en landsby. Jyllinge havde ikke en brandsprøjte 1855, og det var først i året 1861 at der kom en lov, der påbød at der skal være en brandsprøjte i alle sogne. Jeg ved ikke hvornår Jyllinge fik sin brandsprøjte.

I Gundsømagle kirke blev afholdt konfirmation den søndag. 9 drenge og 4 piger blev konfirmeret. De kom næsten alle fra Jyllinge, og blandt dem var Jyllinge-præsten *Johan Christian Brandstrups* søn Peter Christopher, så det er meget heldigt at præstegården og andre af byens hus ikke brændte. Præsten og mange andre har sikkert sovet meget lidt den nat.

Hvert år blev konfirmationerne afholdt skiftevis i Jyllinge og Gundsømagle kirker, og i 1855 var det i Gundsømagle kirke, Brandstrup var sognepræst for begge kirker.

Tiden efter branden

Enken Marie Cecilia Thomsen får bygget et nyt hus med bageri for forsikringssummen og lån. Der er ikke nogen tegning af huset, men i *Roskilde Brandtaxationsprotokol 1833 – 1856* står: huset er 27 alen

lang og 13 alen bred grundmuret med tegltag gulv af træ i 3 stue, murstensgulv i bageri, køkken og butik deri er nagelfaste diske og hylder, vurderet i alt til 2400 Rd.

Hun driver bageriet med hjælp af bagersvende og blandt dem er Anders Niensens broder *Frederik Nielsen*. Enken og Frederik er tilsyneladende blevet særdeles gode venner. Det kan ses i Jyllinge kirkebog:

Bryllup den 13/5 1857 (lyst 1. gang 15/3 1857).

Ungkarl Frederik Nielsen, 31 Aar, Bager betjent i Jyllinge;

Marie Cecilie Thomsen, 25 Aar, Enke efter Bager Anders Nielsen i Jyllinge; Forlover: Ole Nielsen Gjestgiver i Slangerup og Jens Jørgensen Gdm. i Kirke Værløse.

2 måneder senere. Fødte mandskøn:

Født den 11/7 1857 (dåb den 22/10): Anders Nielsen

Forældre Bager Frederik Nielsen og Hustru Cecilie Marie Thomsen af Jyllinge. Faddere: Mølleforpagter L. Hilkjær Hustru Caroline Thomsen fra Sa. Mølle bar barnet,

Gdm. Mads Hansen fra Jægerspris, Skovløber Jens Christian Thomsen fra Jonstrup Vang og Kroforpagter Peter Dahl fra Smørumovre.

Ægteparret driver bageriet videre nogle år, men omkring 1862 sælger de det til anden bager og flyttet til Sæby på den anden side af Roskilde fjord, hvor de køber et bageri, som de driver.

Desværre bliver Marie Cecilia Thomsen igen enke. Hendes mand Frederik Nielsen dør i 1875 kun 49 år gammel. I mellemtiden havde de fået 2 børn mere. I folketællingen 1880 kan man se at enken driver bageriet videre, nu med hjælp af hendes 2 sønner og 1 datter. Marie Cecilia Thomsen dør den 28/3 1907 og bliver begravet den 4/4 1907 i Sæby kirke.

Stephan-slægten

- et slægtspuslespil fra Ringsted-Sorø egnen

Af Martin Bang Dahl

Hvordan skal man egentlig beskrive eller betegne en landbo-slægt, der ikke har et fast slægtsnavn, ikke er tilknyttet en slægtsgård og som flytter rundt mellem flere sogne?

Når jeg har brugt betegnelsen ”Stephan”-slægten i overskriften, er det egentlig kun fordi netop dette lidt sjældne navn – enten som Stephan eller Stephen - har været ret gennemgående for flere af denne slægts medlemmer gennem næsten 250 år. Navnet har været en medvirkende årsag til at det i det hele taget er lykket at sætte dette puslespil sammen og følge slægten tilbage til 1600-tallet – på trods af der i flere af de relevante sogne ikke er kirkebog før i midten af 1700-tallet eller begyndelsen af 1800-tallet.

Slægten er min hustrus mormors fædrene slægt og er derfor en naturlig del af udredningen af hendes forfædre. Men hvad er det ved netop denne familie, der er så interessant, at jeg har gjort dens forgreninger i 1700-tallet og begyndelsen af 1800-tallet til genstand for en undersøgelse?

Jeg arbejder sjældent med slægtsforskning tilbage i 1600-tallet eller begyndelsen af 1700-tallet, hvis jeg selv skal tyde mig igennem primær-kilderne, og slet ikke når det er drejer sig om simple husmænd og indsiddere, eller om fæstegårdmænd med helt almindelige navne som Jens Hansen og Niels Jensen og lignende. Det er alt for kedeligt og besværgeligt.

Jagten begynder

Dengang jeg begyndte at lede efter anerne til min hustrus oldefar, Otto Emil Pedersen (1896-1974) fra Haraldsted sogn mellem Ringsted og Sorø, og fandt ud af at hans far, Søren Pedersen (1854-1931), var søn af husmand og smed i Kr. Flinterup, senere i Haraldsted, Peder Stephansen (1814-1878), tænkte jeg blot at navnet Stephan nok gjorde det lidt lettere at finde hans forældre og bedsteforældre. Og det viste sig også at det var

nemt at finde hans forældre, Stephan Pedersen (1782-1836) og hustru Karen Jensdatter (ca. 1779-1849), samt bedsteforældre, husmand og smed Peder Stephansen (ca. 1749-1815) og hustru Bodil Sørensdatte (død ca. 1785) – alle sammen i folketællingerne og kirkebogen fra Kr. Flinterup sogn, Alsted herred, Sorø amt. Men så kunne jeg heller ikke komme længere tilbage, selv om kirkebogen går tilbage til 1645.

Peder Stephansen så ikke ud til at være ikke født i sognet. Ved hjælp af fadderne ved hans børns dåb kunne jeg dog se at han havde en bror, Henrich Stephansen, der også boede i sognet.

Det var først da jeg gik i gang med at søge på internettet og begyndte at kigge i skifte-ekstrakterne fra Sorø Birk & By og fra Sorø Akademi, som amerikaneren Aurelia Clemons har lagt ud, at der kom gang i puslespillet.

Jeg fandt et skifte fra 1800, hvor Jens Stephansen i Fulby (Bjernede sogn) var død og hans 4 brødre nævnes: Edvard Stephansen, 48 år, gårdmand i Ebberup (Bjernede sogn), Lorentz Stephansen, 46 år, husmand i Ebberup, Henrich Stephansen, 43 år, husmand i Kr. Flinterup, og Peder Stephansen, smed i Kr. Flinterup.

Der kunne ikke rigtig være tvivl om identiteten. Både Peder Stephansens erhverv og stednavnene på ham og broderen Henrich passede og nu blev de forsynet med nogle brødre med de ganske usædvanlige navne Edvard/Evert og Lorentz.

Der måtte altså være noget ganske særligt ved denne familie, tænkte jeg.

Så dukkede der også et skifte fra 1710 op. Stephan Henrichsen i Stenmagle var død. I skiftet nævnes enken Margrethe Giertsdatter, en afdød søster, Ane Henrichsen, der havde været gift med bondefoged Jesper Andersen, og deres datter Bodil, samt 3 sønner (af første ægteskab med NN): Edvard Stephansen i Vielsted, Lorents Stephansen i Pedersborg, samt Hans Henrich Stephansen, myndig, hjemmeboende (dvs. født senest 1685) – altså stort set de samme navne som i skiftet fra 1800, blot 90 år tidligere. Der måtte altså bare være en forbindelse – det kunne ikke være et tilfælde!

Brikkerne falder – måske – på plads

Desværre begynder Stenmagles kirkebog først i 1761 og Bjernede sogns kirkebog begynder først i 1812. Pedersborg sogns kirkebog findes fra 1663 til 1702 og igen fra 1747.

Herefter begyndte en jagt i skifterne efter disse navne eller kombinationer af dem og jeg fandt 10-12 af dem med små hints, der kunne lede på sporet af sammenhængen.

På trods af at kirkebøgerne stort set ikke findes i de tidsrum, hvor jeg for alvor kunne have brug for dem, lykkedes det alligevel snart at få samlet lidt af puslespillet og få et overblik over hvem, der var hvem, og hvordan det hele eventuelt kunne hænge sammen. Det var ind i mellem noget forvirrende, for det viste bl.a. at der var to samtidige, der hed Edvard Stephansen (fætre).

Der tegnede sig et billede af to slægtsgrene – efterkommere efter Stephan Henrichsens to ældste sønner, Edvard/Evert og Lorentz.

Førstnævnte, Edvard Stephansen, var gårdmand i Vielsted i Kr. Flinterup sogn. Dette sogns kirkebog findes som tidligere nævnt i hele 1700-tallet og den har kunne bekræfte flere oplysninger om denne grens medlemmer. Edvard nævnes først i skiftet efter faderen og var formentlig ældst og født omkring 1675/80. Han var gift 2 gange, første gang ca. 1710 med Sidsel Hansdatter – en datter af møller Hans Jensen. Hun dør i 1714 og herefter gifter han sig med Sidsel Christensdatter (død 1738), datter af Christen Hansen (?). Edvard dør i 1723 og efterlader sig en datter, Ane, fra første ægteskab og 5 børn, Sidsel, Stephan, Henrich, Hans og Maren Edwardsen i andet ægteskab. Ane blev gift med Jens Mogensen i Egholm mølle, Sæby sogn, Voldborg herred (nævnt 1749). Sidsel og Hans nævnes ikke i skiftet efter moderen i 1738 og må være døde. Hans dør ugift i 1749. Stephan Edwardsen blev gift med Ane Danielsdatter, men han dør i 1746 og efterlader sig kun en søn Edvard (født 1744). Desværre ser det ud til at denne slægtsgrens mandslinje uddør med denne Edvard Stephansen, da han dør ugift i Gyrstinge i 1763. Ane og Maren har ikke været muligt at spore efter 1749.

Oplysningerne om Lorentz' slægtsgren er mere spinkle og de har kun meget sporadisk kunne underbygges eller suppleres af kirkebogsundersøgelser og de er mere bygget på formodninger og indicier – mest af alt på personnavne og stednavne.

Lorentz Stephansen nævnes tilsyneladende første gang allerede i 1705 i Stenmagle. Det er en auktion, så det er ikke fordi han er død. Måske har han haft en gård, som han ikke har kunne klare. Han bor 1708 i Pedersborg da han i et skifte er værge for et barn af afdøde Lars Jensen i Eskilstrup. I skiftet efter faderen i 1710 nævnes han i Pedersborg og det gør han også i 1725 da han også er værge i et skifte efter skrædder Ebbe Laursen i Pedersborg. Ud over dette vides intet. Han har efter alt at dømme været gift mindst 2 gange.

I 1761 er der skifte efter husmand Jesper Lorentzen i Pedersborg og her nævnes enken, Ane Sørensdatter, samt hans halvbrødre Stephan Lorentzen i Fulby (Bjernede sogn) og Anders Jespersen i Frenderup.

Det er den eneste gang denne Stephan Lorentzen ses nævnt, men hans tilstedeværelse i Fulby, Bjernede sogn, peger på at det er ham, der er far til de tidligere nævnte brødre, Edvard, Lorentz, Henrich, Jens og Peder. 3 af disse boede i Bjernede sogn og af dem boede Jens i netop Fulby.

Jagten er ikke slut

Det er stadig mit håb at tilfældighedsfund kan få udbygget, underbygget og kompletteret puslespillet, så jeg kan få bekræftet sammenhængen i denne slægtsgren og at jeg også kan få navne på nogle ægtefæller til Lorentz Stephansen og Stephan Lorentzen.

Det kan jo være at ægtefællerne kommer fra nogle af de sogne hvis kirkebøger går tilbage til ca. 1700. Jeg havde håbet at f.eks. sidstnævntes hustru var fra Kr. Flinterup, da to af sønnerne kommer dertil, men det syntes ikke at være tilfældet.

Måske dukker der oplysninger op en dag, der kan afsløre hvorfra disse usædvanlige navne Stephan, Edvard og Lorentz egentlig stammer fra. De er ikke helt almindelige i jævne landbo-familier – og da slet ikke når de ses sammen som her.

Det kan desuden nævnes at navnet Stephan – også i formen Steffen – har været brugt helt frem til begyndelsen af 1900-tallet – dvs. over 250 år – i det ovennævnte Otto Emil Pedersens ældste søn hed Steffen som mellemnavn.

Længere tilbage?

Jeg har ikke kunnet lade være med også at se efter mulige spor, der kunne vise mere af den slægtssammenhæng, som Stephan Henrichsen i Stenmagle kom fra. I skiftet efter ham nævnes degnen i Stenmagle, Mads Henrichsen Dorph som værge – formentlig for Bodil, Stephans niece. Han nævnes også som værge i 1723 i skiftet efter Edvard Stephansen. Det er meget almindeligt at familiemedlemmer er værge, men det behøver ikke at være at være en slægtning. Der kan være flere årsager til at han er værge. Det ejendommelige er måske mere at det er de eneste to skifter af disse under Sorø Akademi at han nævnes som værge. Men han nævnes også som fars bror i et skifte 1712 efter Ane Hansdatter, gift med Jens Hansen i Nystrup. Hendes far nævnes også – Hans Henrichsen i Herrestrup. Nu er navnene Ane og Hans jo særdeles almindelige og det kan sagtens være et tilfælde at Stephan Henrichsens søster hedder Ane og at hans søn hedder Hans.

I Aurelia Clemons skifteekstrakt fra Holbæk Byfoged nævnes 1655 i skiftet efter borger i Holbæk Anders Madsen Aadtzing hans bror, degn i Stenmagle Henrich Madsen, samt søstre Maren, Giertrud og Kirsten, der alle 3 var døde og havde efterladt sig børn. Desuden nævnes skrædder Mads Jensen.

Den nævnte Henrich Madsen kunne meget vel være far til Mads Henrichsen Dorph og dermed også til Hans Henrichsen, men om han også er far til Stephan Henrichsen og Ane Henrichsen må foreløbigt stå hen i det uvisse. Fraværet af navnet Mads i Stephans efterslægt og det tilsyneladende fravær af navnet Stephan hos Henrich Madsens og Mads Henrichsens nærmeste slægt kunne tale imod familieskabet.

Alt det bliver måske afsløret en dag, når nye kilder bliver tilgængelige. Det er jo især takket være det stadigt stigende antal digitale kilder, der bliver tilgængeligt på internettet, samt de usædvanlige fornavne, Stephan, Lorentz og Edvard, som slægten har brugt i 1700-tallet og visse tilfælde endnu længere, at det har været muligt at stykke slægtspuslespillet sammen. (Se slægtstavle på omslagets inderside).

Det har desuden været muligt at finde Stephan Henrichsen (født omkring 1640/50) nævnt i Stenmagle i 1682 i Chr. 5.'s matrikel, som via Daisy nu er tilgængelig for alverden i digitaliseret (scannet) form. Der nævnes også en Jesper Andersen i Stenmagle, der kunne være identisk med bondefogeden, Ane Henrichsens mand.

Fra min fars skoletid

Af Kit Bisgård

Karna har i årsskriftet skrevet en beretning om sin fars skolegang hos en meget kedelig lærer, og det har inspireret mig til at skrive en tilsvarende om min fars skolegang. Beretningen bliver nok lidt spredt fægtning. Min far, Peder Kristian, opkaldt efter sine to bedstefædre, Peder og Christen, fødtes i 1891 på en slægtsgård i sognet Mejrup, der nu er indlemmet i Holstebro. (Alle 6 børn blev opkaldt efter slægtninge, men det kunne være lidt svært at se ligheden mellem den opkaldte og den ældre slægtning: Inge Marie, opkaldt efter sin mormor, Inger Marie, Theodor opkaldt efter sin nyligt afdøde moster, Dorthea, Anna Dorthea efter sin farmor, Ane Dorthe, Nikoline Mathilde efter sin nyligt afdøde farbror Niels og sine morforældres søn, Mads, der døde som lille, og Marius, hvor jeg desværre har glemt den eller de personer, han er opkaldt efter.

Min far elskede at fortælle os børn om sin skolegang og nok især om sin lærer, Madsen, og han efterlignede altid hans måde at tale på, når han gentog nogle af Madsens sætninger. Desværre har jeg glemt det meste af alt det, han fortalte. Da han som seksårig skulle i skole, fulgte hans to år ældre søster ham dertil, hvorefter hun straks løb hen til sine kammerater, og så stod han der helt alene, hvorefter han begyndte at græde. Om nogen trøstede ham, ved jeg ikke, men han er da kommet ind i klasseværelset. Lærer Madsen var den eneste lærer på skolen, så min far havde kun ham i de 7 år, han gik i skole. Børnene var altså delt i to klasser, de store og de små. De store gik i skole to dage om ugen om sommeren, hvor de små derfor gik i 4 dage om ugen. Det var så omvendt i vintersæsonen. Denne opdeling var selvfølgelig udledt af, at de store skulle hjælpe meget mere til med landbruget derhjemme end de små, og der var naturligvis langt mere at gøre i sommersæsonen end i vintersæsonen. Denne opdeling i kun to klasser bevirkede, at min far som 11-årig havde lært hele pensum, så han kedede sig nok bravt de tre sidste år. Da min mor nogle år senere mødte op i skolen, var der kommet en lærerinde, frøken Sand, til den mindste klasse. Min far gik ud af skolen omkring den tid, min mor kom ind i den. Madsen vidste

nok ligesom Karnas fars lærer, hvem der var de store i sognet, og hvem der var de små. Mine farforældre hørte til de store, min farfar var med i meget forskelligt i sognet, og lærer Madsen og hans kone kom sammen med mine farforældre. En af min mors barndomsveninder besøgte min mor en enkelt gang, da jeg var barn, og hun kunne huske, at Madsen ofte sagde: Var jer, piger. Jeg grun-dede på, hvad de skulle vare sig for, men jeg tror ikke, jeg spurgte, hvad han mente med det. Børnene skrev selvfølgelig ikke i stilehefter, men på tavler, så deres produkter blev visket ud, så snart læreren havde godkendt det. Tavlerne lå i stabler ved katederet, og Madsen sagde altid, når børnene skulle hente hver en tavle: Tag den øverste, de er lige gode. Det var de nu ikke, for en del af tavlerne havde kun trærammen, selve tavlen var knust og altså væk, men rammen forblev altså i tavlebunken. Med denne blandede flok i samme klasse kunne det naturligvis være ret forskelligt, hvad børnene lavede på samme tid, således havde min faster Anna en gang fået til opgave at skrive en del brøker i rækkefølge efter den værdi, de havde fra den største til den mindste. Hun anede ikke, hvad det gik ud på, så hun skrev dem på må og få og gik op og viste Madsen resultatet. Han kiggede i sin facitliste og sagde: Ja, facit er rigtigt, men du har skrevet dem i en forkert rækkefølge.

Årsberetning for sæson 2014-2015

Ved Hanne Rosenkilde Larsen

Tirsdag d. 9. september 2014

Denne aften talte vi om vores konfirmation, om hvor svært det kan være at finde personer. Fordi de måske ikke er konfirmeret i det sogn de hører til.

Tirsdag den 7. oktober

Peter Vodskov Christensen fortalte om nogle af sine forbryderes ansigter.

Lars Pedersen Ranum var gårdmandssøn. Registreret i Sebber kirkebog, men den er mangelfuld. Han var fra 15/2 1842 og har et pænt skudsmål. I 1808 er han forpagter af Bleggården på Læsø, men Bleggården brænder i 1840. Det viser sig, at Lars selv har beordret karl og pige til at sætte ild til huset. Han kommer til Stokhuset i København i 8 år. Kilder: Man kan med fordel bruge Højesteretssager til at følge personer med noget kriminelt på sig.

Anders Jensen bliver skolelærer i 1816 i Vodskov. Han har en svagelig kone og 7 børn, så derfor søger han om lønforhøjelse den 8. oktober 1830, men sagen tager 2 år. Alle børn kom godt af vej, kun en datter på 14 år dør. Kilder: I Pastorat-provstarkiverne kan man finde skolelærere (Bispearkiv), i bøger om degne og skoleholdere (eks. Anders Pedersen: Sjællands Stifts Degnehistorie), samt i Danske skole stater.

Marie Kirsten var bondekone i 1800-tallet. Hun bliver skilt i 1851 med 10 børn, fordi hendes mand banker både hende og sine egne forældre. Hun bliver anklaget for tyveri og dømmes 1 år i forbedringsarbejde, men hun nægter stadig. Sagsomkostninger skal hun også betale. Hun kæmper stadig for sin sag gennem et blad der hedder "Folkets nisse". Marie bliver også anklaget for injurier, men hun kæmper videre.

Tirsdag d. 11. november

Indvandring til Danmark gennem 500 år af museumsinspektør Susanne Krogh Jensen: "*Da mormor var svensker*".

I Store Magleby på Amager var der en stor indvandring af hollændere hvor bl.a. kvinderne havde arveret.

I 1600-tallet fik Jøderne lov at dyrke deres egen tro. I 1700-tallet fik Hyggenotterne lov at dyrke deres tro.

I 1875 lavedes der en fremmedlov, hvor alle udlændinge skulle registreres og have en "opholdsbog". De blev registreret i f.eks. en "opholdsprotokol" eller i "tyendeprotokol", hvor der er noteret hvornår de er kommet ind i landet og i hvilket sogn, og indtil slutningen af 1800-tallet var det overvejende svenskere der arbejdede her. For den første løn de fik, skulle pigerne købe en hat, for der var ingen prestige i at have en svensk tjenestepige. Da de sociale forhold i Sverige blev bedre blev pigerne hjemme i Sverige.

Fra ca. 1893 kom der så folk fra Polen - "roepolakker". De fleste kom til Lolland og Falster. Polakkassemerne blev deres boliger kaldt. Der var ingen varme, ingen ordenlige toiletter osv. I 1914 kom der ca. 14.000 fra Polen for at arbejde. I 1905 rejser socialdemokraterne et forslag om bedring af polakkernes forhold.

Tirsdag d. 9. december

Julemøde. Vi tog en runde om hvordan vi holdt juleaften da vi var børn.

1. eksempel: Familien boede i en 2 værelseslejlighed, 2 børn og mor var enke. Børn pynter juletræ. Bedste kom og spiste flæskesteg, til mortensaften var der gås. Mormor, gårdmandskone, glemte at købe mandelgave så alle fik en mandel, men ingen gave. En anden gang sad mandlen på bagsiden af skeen og så der var ingen som fik hverken den eller gaven.

2. eksempel (Frederiksberg): 3 børn, lillejuleaften var hos farmor, hjemme juleaften, hvor de fik kalkun, men den kunne ikke være i gasovnen, så den kom til bageren.

3. eksempel (Kolding): 2 børn, far fik julekurv fra arbejdet (Danish Crown). Gaverne blev lagt på øverste hylde i soveværelset. Børnene gik med far og mor til legetøjsforretningen og kunne pege på det de ønskede os.

4. eksempel: 5 søskende, man viste gaverne til hinanden. Far havde en fætter, som holdt jul hos familien. Børnene fik tøj af forældrene, men af fætteren fik de legetøj. 2. juledag altid hos mormor og morfar.

5. eksempel: Til julefrokost fik familien altid hvidkål kogt og presset,

hakket og blandet med smør og fløde, drysset med kanel og sukker med pølse og flæsk til.

6. eksempel: Hyggelig jul med mormor og morfar. Farmor og farfar kom her til og mandlen blev givet videre til børnene.

7. eksempel: I 1965 var vedkommende i Gotthåb i huset og forstanderinden gik rundt og ønskede god jul. Vedkommende fik citronvand og der var ikke "kun" citron i glasset. Så da vedkommende kom ud i kulden gik det ikke så godt. Næste morgen skulle vedkommende sidde i kirken, det gik men det var slemt!

8 eksempel: 5 søskende, der altid fortalte hinanden hvad de gav hinanden i gave. Hver advent fik de en lille gave. De skulle i Domkirken juleaften.

9. eksempel: Familien holdt jul hos farmor, altid juletræ i den anden stue. Nogle gange gik vi i Domkirken. Vi skrev og fik mange julekort.

10. eksempel: Man skulle vente til farmor var færdig i restaurant med dagens arbejde og så skulle alle gøre rent og klar til 2. juledag, hvor der blev åbnet igen. Man fik ingen risalamande, men kræmmerhus med flødeskum med en mandel i.

11. eksempel: Man pyntede juletræ lillejuleaften og så holdt man jul med naboen om formiddagen til kaffe og småkager og der fik man gave fra dem.

Tirsdag d. 13. januar

Tyge Krogh: *Kvinder i mandsklæder.*

Nogle kvinder ville hellere ud at arbejde end at være der hjemme, og der var en som blev gift og ville følge sin mand ud i krigen. Derfor klædte hun sig i mandsklæder og brugte et horn til at tisse gennem for at de kunne stå op og tisse. Der ligger nogle sager i arkiverne, som fortæller om retssager, som er blevet til fordi det er blevet opdaget at 2 kvinder boede sammen og det måtte man ikke dengang. Eller at 2 mænd måske boede sammen, det måtte man heller ikke.

Der var en som kaldte sig Anders og var i Flåden og var med i krigen - hun blev mesterkok.

Som kvinde i mandsklæder kunne man bo og blive gift med en anden kvinde uden at der var noget mystisk ved det. Der var hård straf for denne forteelse.

Tirsdag d. 10. februar

Medlemmernes egen aften.

Vi havde en hyggelig aften med en lille men oplagt forsamling. Under første halvdel af mødet gennemgik vi brugen af nogle af lægdsrulleerne samt andre ting deltagerne havde spørgsmål om.

Efter pausen var der mere fri udveksling af erfaringer og spørgsmål deltagerne imellem. Vi var flere, der gik hjem med nye ideer.

Tirsdag d. 10. marts

Hans Peter Poulsen fortæller om "Skolearkiverne". Skolemes arkivalier oplyser både om elever og skoleholdere.

I 1630 skulle afslutningseksamen fra Latinskolerne foregå på Universitetet. I 1850 aflægges eksamen fra latinskolerne på latinskolen.

Ca. 1721 kom rytterskolerne, oprettet i Rytterdistrikterne, som skulle levere ryttere til rytterkorpsen. Ca. 1736 blev der indført konfirmation. Der mangler ca. 700 skoler på landsplan. Ca. 1739 omdannes latinskolen til almueskoler og godsejere og forældre betaler. Præster og degne underviser og rytterskoler ejes af godserne. Fra 1739 kan man finde skolemandtal I 1789 er der den store skolekommission.

I 1814 kom så Almueskolen på landet og der kom undervisningspligt for drenge og piger fra 7 år til konfirmationen.

Der kommer læremangel. En enkelt lærer underviser 100 børn, der opdeles i grupper og en elev i hver gruppe underviser de andre.

I 1814 kommer der eksamensprotokol, hvor børn har numre, ikke navne i forbindelse med karaktergivningen og så var der skolemulkt for de elever der ikke havde været i skole.

Nogle præster skrev i skudmålsbogen.

I 1787 bliver latinskolerne ændret til realskole. Der fandtes også prinsesseskoler. De hed således fordi de efter sigende var oprettet af en prinsesse, på grund af stor mangel på skoler.

1788 bliver Tønder Seminarium oprettet. 1790 kommer Blågårds Stats seminarium

1818 kommer første seminarielov det bliver en 3 årig uddannelse.

1876 Danmarks lærerforening oprettes. Eksamens protokol findes.

Der findes mange bøger om "da lærerne holdt skole osv." 4 bind Arkiv i dk.

Tirsdag den 14. april

”*Inderst inde*” – om krop og undertøj i perioden fra år 1700 og op til 1. verdenskrig v/ museumsinspektør fra Roskilde Museum, Naomi Pinholt.

Mennesker har til alle tider forsøgt at hugge en hæl og klippe en tå i forsøg på at få kroppen til at passe til skiftende tiders modeideal. I foredraget knapper museumsinspektør Naomi Pinholt op til historien og fortæller om, hvad vi har haft på inderst inde. Hun fortæller desuden om, hvilke æstetiske og samfundsmæssige idealer vores kroppe har skullet afspejle til forskellige tider.

Gennem tiden har borgerskabet brugt mode, for at vise hvad man kunne og have penge til. Det har ikke altid været praktisk at have på. Starten var at hofterne skulle være brede og derfor fik man et stativ på, så hofterne så brede ud og ud over dette, kom der silkestof, for det måtte ikke være for tunget. Derefter blev det rumpepuden der kom frem, for der skulle nu være en stor rumpe, men taljen skulle også snøres ind, så man lignede et timeglas. Men på et tidspunkt råber lægerne stop, for de kan se der sker noget med ribbenene og man kan heller ikke være gravid med sådan en indsnørring. Så der har været mode meget langt tilbage i tiden.

Bestyrelsen for Roskildeegnens Slægtsforskerforening

Hanne Rosenkilde Larsen, formand, Hortenziavej 4, Vester Såby,
4330 Hvalsø, tlf. 4649 9384

E-mail: formanden@RoskildeSlægt.dk

Kirsten Printzlau, kasserer, Linkøbingvej 275, st.th.,
4000 Roskilde, tlf. 4674 1128

E-mail: kassereren@RoskildeSlægt.dk

Ole Sylvester-Nielsen, sekretær, Skovlyst 75 A, Himmelev,
4000 Roskilde, tlf. 2926 2088

E-mail: sekretaeren@RoskildeSlægt.dk

Martin Bang Dahl, Dalstrøget 22b, 4140 Borup
tlf. 2214 4502

E-mail: Martin@RoskildeSlægt.dk

Inge Bigum, Skyttevej 6, 4000 Roskilde
tlf. 3082 4636

E-mail: Bigum@RoskildeSlægt.dk

Foreningens hjemmeside på Internettet:

<http://RoskildeSlægt.dk>

